

Inspraakreactie OCO

Nieuwe Verordening 2018 Zorg voor de jeugd

Amsterdam, 21 augustus 2017

Bij OCO ondersteunen we ouders en leerlingen op het terrein van onderwijs met informatie en advies. We zien in de praktijk hoe belangrijk goede samenwerking tussen hulpverleners en school is. Ook zien we de knelpunten op het terrein van de jeugdhulp die effect hebben op onderwijs. Het Jeugdplatform Amsterdam heeft een uitgebreide reactie gegeven op de concept verordening Zorg voor de Jeugd. Hierin staan belangrijke verbeterpunten en vragen die ook voor OCO herkenbaar zijn uit de praktijk. Op basis van analyse van bij OCO bekende casuïstiek vragen we extra aandacht voor een aantal punten

- ⤴ Toegankelijkheid van informatie en advies
- ⤴ Goede ondersteuning en diagnostiek voor leerlingen met dyslexie
- ⤴ Sterkere samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs

Toegankelijkheid van informatie en advies

Een belangrijk uitgangspunt van de jeugdwet is het versterken van de eigen regierol van gezinnen. Om invulling te geven aan die rol, is het belangrijk dat ouders en jongeren toegang hebben tot informatie en onafhankelijke ondersteuning. Zonder goede kennis over procedures, rechten en plichten, kunnen ouders en jongeren in een afhankelijke positie gebracht worden wanneer ze jeugdhulp nodig hebben. De verordening Zorg voor de Jeugd biedt bij het lezen voor ouders onvoldoende duidelijkheid over de werkwijze en hun rechten en plichten. Slechts ouders die al goed de weg weten, zullen de verordening werkelijk kunnen begrijpen. We adviseren een duidelijk overzicht van de gemeentelijke werkwijze en de rechten en plichten van ouders in écht begrijpelijke taal te maken.

Naast transparante informatie is ook onafhankelijke cliëntondersteuning van belang voor het invullen van de regierol van gezinnen. De verordening biedt geen duidelijkheid over de mogelijkheid van onafhankelijke cliëntondersteuning binnen de jeugdhulp. Op de website van de gemeente wordt verwezen naar de Ouder-en Kindteams voor cliëntondersteuning. Ook MEE verwijst naar de Ouder-en Kindteams. In hoeverre is er in Amsterdam sprake van werkelijke onafhankelijke cliëntondersteuning? Hoe worden de verschillende rollen afgebakend? En hoe worden ouders hierover geïnformeerd? Juist wanneer ouders vastlopen in het web van leerplicht, diagnostiek en behandeling, ontbreekt het ouders aan toegankelijke en onafhankelijke cliëntondersteuning.

Een vader komt langs bij OCO. Hij probeert al een tijd ondersteuning voor zijn dochter met een leerstoornis te organiseren, liefst bijles. In zijn zoektocht is hij langs verschillende instanties geweest, maar heeft vaak verkeerde of onvolledige informatie gekregen. Hij heeft jeugdhulp aangevraagd, en een beschikking gekregen. Het was hem echter niet duidelijk dat dit niet voor bijles in te zetten was en dat hij sowieso zelf nog een aanbieder moest zoeken. Hij dacht dat de school er iets mee zou gaan doen. De beschikking is, als hij bij OCO langskomt, inmiddels bijna een jaar oud.

Goede ondersteuning en diagnostiek voor leerlingen met dyslexie

Op het terrein van diagnostiek en behandeling voor leerlingen met dyslexie, worden we bij OCO vaak geconfronteerd met vragen en knelpunten waar ouders tegen aan lopen. Ouders zijn sterk afhankelijk van de inzet van de school om verwezen te worden voor diagnostisch onderzoek en daarmee ook om in aanmerking te komen voor behandeling of aanpassingen. Uit onderzoek van RadarAdvies in 2016 bleken ook de grote verschillen tussen scholen wat betreft de verwijzingen. Vanuit de ene school is het voor leerlingen veel 'makkelijker' om onderzocht te worden op dyslexie dan vanuit een andere school. In de nieuwe verordening kiest de gemeente ervoor om te gaan werken met een poortwachter dyslexie. Op dit moment zijn de nadere regels en de werkwijze hiervoor nog niet bekend. In de toelichting op de verordening staat dat het de intentie is dat de poortwachter toetst of de school zelf eerst wel de juiste acties heeft ondernomen om de achterstanden van de leerling weg te werken. Een risico dat OCO ziet, op basis van de ervaringen van ouders, is dat ouders hiermee nog sterker afhankelijk worden van de school. Als de school volgens de poortwachter onvoldoende inzet heeft gepleegd, dan is ook geen verwijzing voor diagnostiek mogelijk. De leerling wordt hiermee dubbel gestraft. In hoeverre kan de poortwachter de school dwingen tot het inzetten van bepaalde acties? Hoe wordt voorkomen dat de verschillen tussen scholen juist worden vergroot? Hoe wordt de tweedeling tegengegaan van ouders die het onderzoek wel en niet zelf kunnen betalen? En kunnen ouders, als ze het niet eens zijn met de inzet of inschatting van de school, ook zelf een verwijzing krijgen voor diagnostisch onderzoek?

Een moeder neemt contact op met OCO over haar zoon. Ze vermoedt dat hij dyslexie heeft. Hij kan nauwelijks lezen. Ze zou graag zien dat dit onderzocht wordt. De school heeft informatie gestuurd aan een dyslexie-instituut. Dit instituut geeft aan dat de school volgens het dyslexieprotocol onvoldoende zelf aan begeleiding heeft gedaan om in aanmerking te komen voor toetsing op basis van de ingekochte zorg door de gemeente. De ouders zouden het onderzoek (kosten ruim duizend euro) wel zelf kunnen financieren, zo adviseert het instituut.

Een tweede knelpunt dat OCO ziet is de leeftijdsgrens. De afgelopen jaren is alleen diagnostisch onderzoek en behandeling voor leerlingen met dyslexie vergoed in de leeftijd van 7 tot 13 jaar. In de nieuwe verordening is dit losgelaten, maar is onduidelijk of in de nadere regels deze grens toch weer gesteld gaat worden. Het uitgangspunt bij onderzoek en behandeling dient de leerling te zijn, en de ondersteuning die nodig is om zich optimaal te kunnen ontwikkelen en te kunnen leren. Hierbij past het niet om een arbitraire leeftijdsgrens te stellen. Ook bij andere typen behandeling wordt dit niet gedaan. Voor de meeste leerlingen zal dyslexie gesignaleerd worden tijdens de basisschoolleeftijd. Er zijn echter kinderen waarbij dit niet zo is. Dat kan te maken hebben met de werkwijze van de school. Ook zijn er leerlingen die pas na hun 13e naar Nederland komen, of leerlingen waarbij dyslexie minder snel wordt opgemerkt, zoals leerlingen met een migrantenachtergrond of meer- of hoogbegaafde leerlingen. Leerlingen die vanwege hun begaafdheid op de basisschool hun problemen vanwege dyslexie nog konden compenseren, lopen door de verschillende talen in het voortgezet onderwijs toch tegen drempels aan. Het loslaten van de leeftijdsgrens zou een belangrijke stap kunnen zijn.

Een vader belt OCO. Op basis van vooronderzoek, lijkt het erop dat zijn zoon dyslexie heeft. Zijn zoon zit op de Havo. Op de basisschool is hier nooit naar gekeken. Zijn dochter zit op een andere basisschool en heeft recent de diagnose dyslexie gekregen. De school zegt dat als de leerling in aanmerking wil komen voor aangepast materiaal en eventuele tijdverlenging, ze zelf diagnostisch onderzoek moeten betalen.

Sterkere samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs

Veel leerlingen die begeleiding of behandeling nodig hebben vanuit de jeugdwet hebben ook op school extra ondersteuning nodig. Voor relatief simpele ondersteuning is dit vaak makkelijker te organiseren dan voor complexere of uitgebreide ondersteuning. We zien in de praktijk dat gezinnen vastlopen door het gebrek aan samenwerking tussen jeugdhulp en school, of door de complexiteit van procedures. In de nieuwe verordening wordt op het terrein van afstemming o.a. extra aandacht gegeven aan de samenhang tussen voorzieningen voor jongeren onder de 18, en jongeren boven de 18. Inderdaad een belangrijk aandachtspunt. We missen echter een echte samenwerking tussen jeugdhulp in onderwijs. Zo wordt vanaf 2018 gestart met het werken met een 'perspectiefplan'. Binnen passend onderwijs wordt gewerkt met een 'ontwikkelingsperspectief'. Voor leerlingen die zowel jeugdhulp als ondersteuning vanuit passend onderwijs nodig hebben, zijn dit gescheiden trajecten. Een dubbele belasting voor ouders, maar ook een gemiste kans voor het werkelijk realiseren van een belangrijke doelstelling van de jeugdwet: 'Eén gezin, één plan'.

Voor het creëren van echt maatwerk is een integrale werkwijze nodig. Daarbij gaat het niet over de vraag 'Onder welke verantwoordelijkheid valt deze ondersteuning?', maar vormt de leerling (incl.omgeving) het uitgangspunt. Met name voor de groep leerlingen die thuiszit of dreigt thuis te zitten, is maatwerk noodzakelijk. Afstemming van het gebruik van het PGB, advies van de schoolarts, een actieve rol van de leerplichtambtenaar, passende ondersteuning thuis en op school: allemaal zijn ze nodig voor oplossingen voor de complexere situaties.

Een moeder van een dochter met het Syndroom van Down loopt tegen de grenzen aan van de begeleiding die de reguliere basisschool kan bieden. De school geeft aan dat er eigenlijk maar voldoende capaciteit is om het meisje een paar ochtenden in de week op school te hebben. De dochter maakt ook gebruik van begeleiding vanuit de jeugdwet. Ze vraagt zich af wat de mogelijkheden zijn voor extra begeleiding op school zodat haar dochter toch net als andere kinderen iedere dag naar een school in de buurt kan.

Naast het samenwerken bij het vormgeven van de juiste ondersteuning thuis en op school, zien we dat de rol van de leerplichtambtenaar erg wisselend is bij leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. In sommige situaties is de leerplichtambtenaar nauw betrokken bij het voorkomen van thuiszitten. In andere situaties wordt thuiszitten van leerlingen die wel kunnen leren gedoogd, op advies van school. Er lijkt geen duidelijke werkwijze te zijn.

Ouders geven ook aan dat leerplicht of een melding bij Veilig Thuis soms als pressiemiddel worden gebruikt om een bepaald onderwijsaanbod of een verwijdering van school te accepteren. 'Als jullie niet akkoord gaan met plaatsing op speciaal onderwijs, dan...'. Dit is onwenselijk, vooral in situaties waarbij ouders zich enorm inzetten voor de juiste plek voor hun kinderen, en school de deur dicht houdt. Het inzetten van 'drang' en 'dwang' wordt dan gezien als aanpak, terwijl het een passende onderwijsplek niet dichterbij brengt. Het belang van de leerling dient centraal te staan. Doorzettingsmacht voor het plaatsen van een leerling op een passende school is in het belang van de leerling. Hiervoor is meer structurele samenwerking en afstemming tussen onderwijs, jeugdhulp en leerplicht noodzakelijk.